

Моніторинг якості води в басейні р. Рось у січні - грудні 2025 року

Відповідно до наказу Держводагентства України від 08.01.2025 р. №29 «Про затвердження Програми державного моніторингу вод», Регіональним офісом водних ресурсів річки Рось здійснюється постійний моніторинг якості водних ресурсів у басейні річки Рось. Відбір проб води здійснюється щомісячно у визначених Наказом пунктах спостереження в терміни, зазначені у погодженому з Міжрегіональним офісом захисних масивів Дніпровських водосховищ графіку відбору та завезення проб води на фізико-хімічний аналіз. У відповідності до затвердженого графіку відбору та завезення проб води, РОВР Росі у січні-грудні 2025 року відібрано 36 проб з річки Рось в створах питних водозаборів:

- р. Рось (права притока р. Дніпро):

- 218 км, с.Глибичка (питний водозабір м. Біла Церква);
- 118 км, Богуславське вдсх. (питний водозабір м. Богуслав);
- 102 км, с.Тептіївка (питний водозабір м. Миронівка).

Вимірювання показників якості поверхневих вод у пробах, відібраних РОВР Росі на Білоцерківському, Богуславському та Миронівському питних водозаборах, здійснює лабораторія моніторингу вод Північного регіону Міжрегіонального офісу захисних масивів Дніпровських водосховищ.

Фахівцями РОВР у Черкаській області в рамках діагностичного моніторингу на території басейну Росі проби води на фізико-хімічний аналіз відбираються в 1 створі:

- р. Рось, 64 км, м. Корсунь-Шевченківський (питний водозабір).

Проведення аналізів води, відібраних на питному водозабір м. Корсунь - Шевченківський здійснює басейнова лабораторія моніторингу вод та ґрунтів регіонального офісу водних ресурсів у Черкаській області. Результати виконаних вимірювань якості води Міжрегіональний офіс захисних масивів Дніпровських водосховищ та регіональний офіс водних ресурсів у Черкаській області надсилають РОВР Росі. РОВР Росі аналізує та узагальнює інформацію щодо якісного стану поверхневих вод по всьому басейну р. Рось.

Показники якості води р. Рось на питних водозаборах в січні-грудні 2025 р.

Водозабір у с. Глибичка Білоцерківського району Київської області

(дані лабораторії моніторингу вод Північного регіону)

Міжрегіонального офісу захисних масивів Дніпровських водосховищ)

*- жовтим кольором виділено показники, що перевищують норматив

[illegible]

Водозабір у м. Богуслав Київської області
(дані лабораторії моніторингу вод Північного регіону
Міжрегіонального офісу захисних масивів Дніпровських водосховищ)
*- жовтим кольором виділено показники, що перевищують норматив

[illegible]

Водозабір у с. Тептіївка Київської області
(дані лабораторії моніторингу вод Північного регіону
Міжрегіонального офісу захисних масивів Дніпровських водосховищ)

Показники	Гранич но допуст имі концен трації	Фактична концентрація											
		січе нь	лют ий	берез ень	квіте нь	траве нь	черве нь	липен ь	серпе нь	верес ень	жовте нь	листо пад	груде нь
Температура, °C	-	1,0	2,0	4,0	12,0	14,0	-	19,0	17,5	14,0	10,0	3,0	-
pH, од. pH	-	7,6	7,1	6,4	7,0	7,35	6,7	6,9	7,7	7,2	7,6	6,5	7,0
Завислі речовини, мг/дм³	25,0	8,6	25,6	25,2	22,0	20,4	12,4	5,0	9,6	10,2	7,0	5,4	5,8
Прозорість, см	-	30,0	24,3	7,4	30,0	23,1	29,0	23,3	30,0	27,0	29,0	20,7	25,2
Кольоровість, град.	-	14,5	13,2	20,7	12,5	15,1	16,6	13,7	13,8	13,4	12,05	15,5	16,5
Розчинений кисень, мг/дм³	≥ 6,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Сухий залишок, мг/дм³	-	692,0	745,0	677,0	526,0	660,0	530,0	514,5	523,0	528,0	506,0	496,0	502,0
Мінералізація, мг/дм³	-	460,5	467,5	438,5	380,0	413,5	426,0	404,5	407,0	425,0	388,0	378,0	389,0
Фосфати, мг/дм³	2,14	1,78	1,21	0,28	1,16	1,91	4,04	5,05	5,22	5,86	3,41	1,45	1,83
Амоній сольовий, мг/дм³	1,29	1,29	1,67	1,29	0,63	1,68	0,30	1,12	0,40	0,45	0,25	0,29	0,31
Нітриди, мг/дм³	-	0,12	0,07	0,04	0,05	0,05	0,17	0,06	0,04	0,05	0,20	0,10	0,08
Нітрати, мг/дм³	-	15,1	34,1	0,92	28,2	1,9	55,4	0,5	0,82	1,04	3,96	7,91	22,1
ХСК, мг/дм³	50,0	42,8	29,9	48,3	38,8	47,5	42,2	41,3	32,1	30,9	48,9	51,8	32,4
БСК5, мг/дм³	3,0	2,65	5,4	2,2	1,9	1,5	3,0	2,5	1,5	2,3	1,7	4,6	1,6
Залізо загальне, мг/дм³	-	0,13	0,20	0,09	0,09	0,12	0,15	0,07	0,07	0,06	0,08	0,27	0,26
Марганець, мг/дм³	-	0,095	0,05	0,09	0,06	0,15	0,27	0,05	0,05	0,11	0,10	0,05	0,06
Хром загальний, мкг/дм³	-	<2,0	11,3	3,0	<2,0	<2,0	<2,0	<2,0	<2,0	<2,0	<2,0	<2,0	<2,0
Кадмій, мкг/дм³	<0,45	<0,4	0,5	<0,4	4,4	<0,4	0,9	<0,4	<0,4	1,1	<0,4	0,5	<0,4
Свинець, мкг/дм³	14,0	<10,0	<10,0	<10,0	16,2	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0
Нікель, мкг/дм³	34,0	44,9	7,1	40,5	35,4	<7,0	7,8	85,8	10,3	24,2	33,1	10,3	16,7
Миш'як, мкг/дм³	-	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	23,6
Ртуть та її сполуки, мкг/дм³	0,07	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Кобальт, мкг/дм³	-	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0

*- жовтим кольором виділено показники, що перевищують норматив

Водозабір у м. Корсунь-Шевченківський Черкаської області
(дані лабораторії регіонального офісу водних ресурсів у Черкаській області)

Показники	Гранич но допуст имі концен трації	Фактична концентрація											
		січе нь	лют ий	березе нь	квітє нь	траве нь	черве нь	липен ь	серпе нь	вересе нь	жовте нь	листо пад	грудє нь
Температура, °С	-	2,0	1,0	4,0	9,0	17,0	25,0	26,0	24,0	20,0	11,0	10,0	5,0
pH, од. pH	-	8,2	8,3	8,2	8,3	8,3	8,6	8,7	8,5	8,5	8,3	8,4	8,0
Завислі речовини, мг/дм³	25,0	6,6	8,2	8,4	6,0	13,0	8,3	13,0	13,0	12,0	8,3	7,4	5,4
Прозорість, см	-	30,0	32,0	31,0	30,0	13,0	25,0	15,0	15,0	10,0	16,0	18,0	16,0
Кольоровість, град.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Розчинений кисень, мг/дм³	≥ 6,0	8,8	10,0	12,0	10,0	7,2	7,7	9,0	7,5	7,2	7,7	8,0	7,3
Сухий залишок, мг/дм³	-	530,0	549,0	325,0	576,0	516,0	529,0	537,0	525,0	532,0	519,0	514,0	556,0
Мінералізація, мг/дм³	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Фосфати, мг/дм³	2,14	1,1	0,85	0,35	0,68	0,55	0,81	0,94	1,2	1,4	1,8	1,1	1,5
Амоній сольовий, мг/дм³	1,29	0,30	0,24	0,13	0,56	0,46	0,23	0,27	0,27	0,26	0,29	0,30	0,23
Нітриди, мг/дм³	-	0,035	0,032	0,32	0,11	0,18	0,03	0,08	0,14	0,03	0,08	0,08	0,08
Нітрати, мг/дм³	-	5,7	6,7	7,3	7,8	1,6	2,7	0,33	0,37	1,5	1,3	1,2	4,2
ХСК, мг/дм³	50,0	51,0	53,0	60,0	49,0	62,0	45,0	59,0	53,0	56,0	56,0	54,0	41,0
БСК5, мг/дм³	3,0	4,7	2,6	3,0	5,5	3,1	2,9	5,7	5,3	4,8	3,9	3,4	1,2
Залізо загальне, мг/дм³	-	0,10	0,17	0,12	0,17	0,14	0,13	0,14	0,15	0,16	0,15	0,06	0,13
Марганець, мг/дм³	-	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Хром загальний, мкг/дм³	-	5,0	5,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	3,0	2,0	2,0	2,0
Кадмій, мкг/дм³	<0,45	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4	<0,4	0,45	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
Свинець, мкг/дм³	14,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0
Нікель, мкг/дм³	34,0	12,3	96,8	7,0	12,8	7,0	15,7	7,7	54,7	7,0	17,4	30,3	41,2
Миш'як, мкг/дм³	-	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	<10,0	23,0
Ртуть та її сполуки, мкг/дм³	0,07	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Кобальт, мкг/дм³	-	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0	<6,0

*- жовтим кольором виділено показники, що перевищують норматив

Нормативні документи:

1. Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 30.07.2012 №471 «Нормативи екологічної безпеки водних об'єктів», що використовуються для потреб рибного господарства;
2. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 14.01.2019 №5, додаток 8 «Екологічні нормативи якості (ЕНЯ) для визначення хімічного стану масиву поверхневих вод» з Методики віднесення масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного та хімічного станів масиву поверхневих вод, а також віднесення штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод до одного з класів екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод.

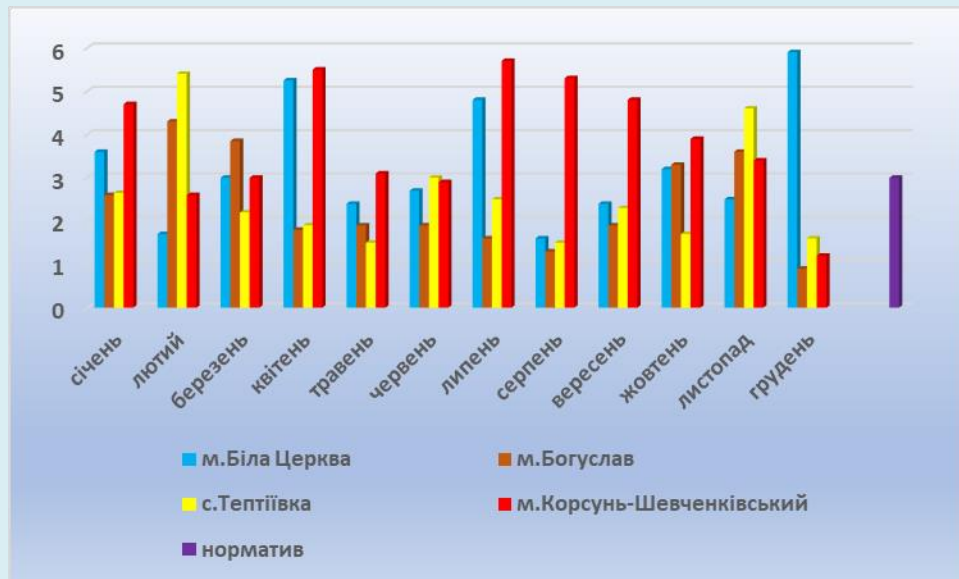
Перевищення нормативних значень за фізико-хімічними показниками якості води в створах питних водозаборів у грудні 2025 р. зафіксовано за показниками:

- **ХСК:** в 1,04 рази - на питному водозаборі м. Біла Церква.
- **БСК₅:** в 1,2 рази – на питному водозаборі м. Біла Церква.

Перевищення нормативних значень за вмістом важких металів у грудні 2025 р. зафіксовано за показниками:

- **нікель:** в 1,2 рази - на питному водозаборі м. Корсунь-Шевченківський.

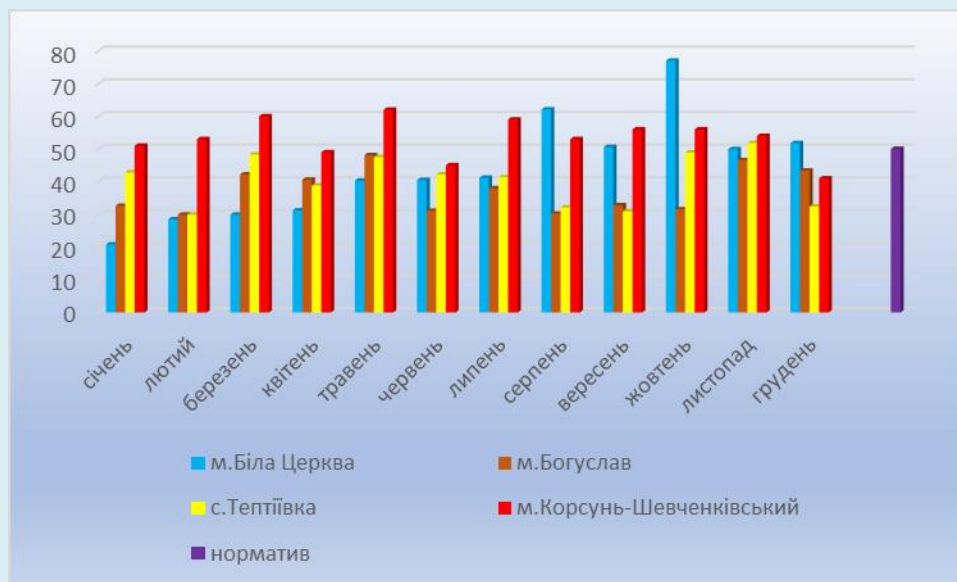
Перевищення значення **БСК₅** (що підтверджує надходження органічних речовин рослинного та тваринного походження у воду) у порівнянні із ГДК фіксується на питних водозаборах басейну Росі епізодично - рис.1

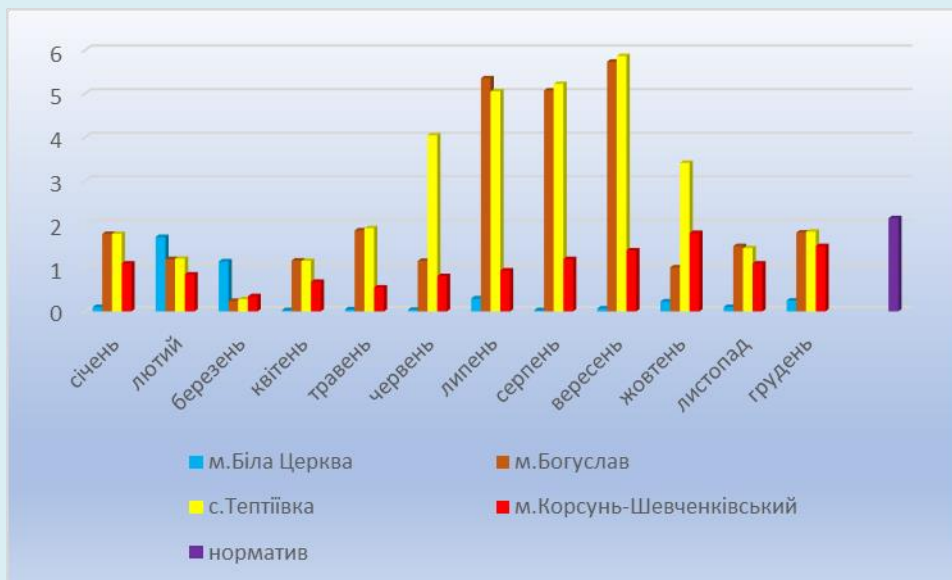
У січні 2025 р. підвищений вміст **БСК₅** зафіксовано у створах питних водозаборів міст Біла Церква і Корсунь-Шевченківський, що обумовлено внутрішньо водоймовими процесами у Верхньому Білоцерківському та Корсунь-Шевченківському водосховищах, де розташовано створи водозаборів. Протилежна картина розподілу спостерігалася у лютому: найбільші концентрації відзначено у створах питних водозаборів (Богуслава та Миронівки), що характеризуються більшою проточністю та інтенсивнішим водообміном. Протягом березня відбулося зниження концентрацій **БСК₅** у воді річки, перевищення максимально допустимих концентрацій фіксується лише у створі питного водозабору м. Богуслава. З початком вегетаційного періоду (квітень) розвиток внутрішньо водоймових процесів призвів до зростання вмісту **БСК₅** у водосховищах (Верхньому Білоцерківському та Корсунь-Шевченківському). Дощова погода у травні-червні сприяла підтриманню водності річок басейну та уповільненню процесів «цвітіння» води, що, в свою чергу, призвело до зниження концентрацій **БСК₅** у водосховищах. Перехід до посушливих умов та зростання температури повітря в межах басейну у липні призвело до початку активного розвитку фітопланктону, «цвітіння» води та, як наслідок, до зростання значень **БСК₅** у воді річки, перш за все в межах водосховищ (Верхнього Білоцерківського та Корсунь-Шевченківського). Доволі суттєве зниження температури води в серпні по всій довжині річки призвело до початку відмирання фітопланктону та зниженню концентрацій **БСК₅** у воді. Виключенням стало Корсунь-Шевченківське водосховище, де через особливості скиду з розташованого вище Стеблівського водосховища температура води залишалася близькою до значень попереднього місяця та ознак відмирання фітопланктону не спостерігалось. Аналогічна ситуація в створі Корсунь-Шевченківського водозабору залишилася і у вересні місяці. Дощова погода в жовтні місяці сприяла поверхневому змиву з поверхні водозбору органічних речовин разом із залишками сільгоспвиробництва, що призвело до певного зростання вмісту **БСК₅** у воді річки, особливо у верхній та середній течії. У листопаді, на фоні зниження вмісту даного компоненту у воді Верхнього Білоцерківського та Корсунь-Шевченківського водосховищ (що обумовлено

закінченням періоду вегетації), відбулося певне зростання концентрацій у створах питних водозаборів Богуслава та Миронівки. Причиною цього, як і в попередньому місяці, може бути дощова погода та поверхнево-схильний злив. Різкий стрибок вмісту БСК₅ у воді річки в межах Верхнього Білоцерківського водосховища у грудні місяці обумовлений, ймовірно, надходженням у водойму речовини органічного походження.

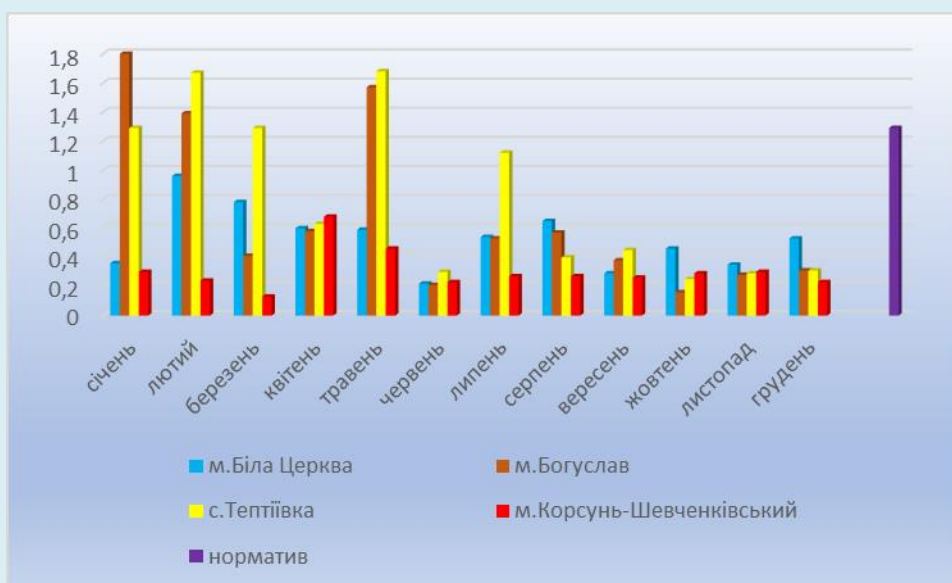
Концентрації **ХСК** у воді річки в створах питних водозаборів наведено на рис.2. Протягом року вміст даного компоненту в на різних ділянках річки має різноспрямовану тенденцію. Зокрема, у воді Верхнього Білоцерківського водосховища впродовж першої половини року концентрації не перевищували нормативу, але в період найменшої водності (серпень-жовтень) відбулося стрімке зростання концентрацій ХСК з максимумом у жовтні. Ймовірною причиною цього є надходження забруднюючих хімічних речовин з верхньої частини басейну. У листопаді відбулося зниження концентрацій в даному створі, проте у грудні воно знов перевищило максимально допустимі концентрації. У створах питних водозаборів Богуслава та Миронівки концентрації ХСК впродовж року тісно пов'язані із скидами стічних вод розташовано вище за течією м. Біла Церква та якістю їх очищення на очисних спорудах. Щодо розташованого нижче Корсунь-Шевченківського водосховища, то концентрації ХСК в ньому протягом всього року є високими – такими що наближені до верхньої межі нормативу, або перевищують її. Це обумовлено особливості скиду з розташованого вище Стеблівського водосховища.

Вміст **фосфатів** у воді річки Рось в створах питних водозаборів наведено на рис.3. Протягом січня-лютого 2025 р. перевищень гранично допустимого нормативу за вмістом фосфатів в створах питних водозаборів басейну Росі не зафіксовано. Подальше зниження концентрацій відбулося у березні місяці. Розподіл вмісту фосфатів у воді річки в квітні-грудні є типовим для басейну: зростання вмісту в створах питних водозаборів Богуслава та Миронівки обумовлено впливом скиду стічних вод міст, розташованих вище за течією, зокрема м. Біла Церква.

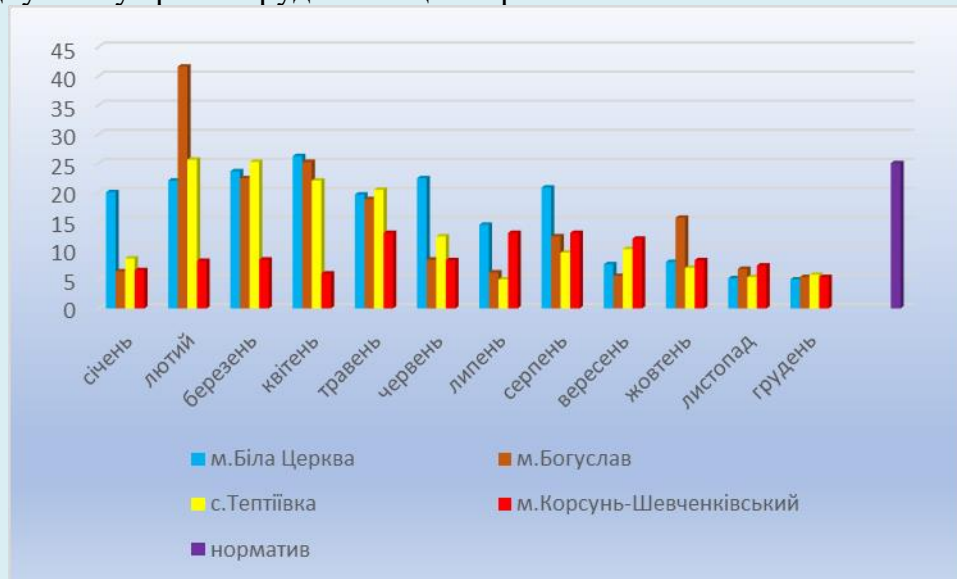
Перевищення нормативу за вмістом **амонію сольового** у січні-лютому 2025 р. спостерігалось в створах питного водозабору м. Богуслава та питного водозабору м. Миронівка, розташованого на Росі в с. Тептіївка (рис.4). Значна зарегульованість річки Рось сприяє швидкій трансформації сполук азоту до нітратів та зменшенню концентрацій амонію сольового у воді. Тому перевищення нормативу за вмістом амонію сольового на цій ділянці річки може свідчити про вплив скидів недостатньо очищених стічних вод населених пунктів, розташованих вище за течією

Протягом березня також відбулося зниження вмісту амонію сольового у воді р. Рось в створах питних водозаборів. У квітні відбулося вирівнювання вмісту амонію сольового за течією річки. Перевищення нормативу за вмістом амонію сольового у травні спостерігалось в створах питних водозаборів міст Богуслава та Миронівки, що, ймовірно, обумовлено впливом від скидів стічних вод розташованого вище м. Біла Церква. Трансформації амонію сольового до нітритів та нітратів призвела до зменшення концентрацій амонію сольового у воді річки Рось в червні місяці. Зростання вмісту даного компонента в створі питного водозабору м. Миронівка в липні обумовлено, ймовірно, випадінням локальних зливових опадів та формуванням поверхнево-схилового припливу до річки на цій ділянці. Протягом серпня відбулося зниження концентрацій амонію сольового у воді річки. У вересні – грудні перевищень максимально допустимих концентрацій у воді річки за вмістом амонію сольового не відзначалося.

Вміст **завислих речовин** у воді річки Рось впродовж січня-лютого 2025 р. коливався в досить значному діапазоні. Зростання концентрацій, як правило, пояснюється процесами надходження завислих речовин з території водозбору при сніготаненні або при випадінні дощових

опадів. Перевищення максимально допустимих концентрацій зафіксоване у проточних ділянках річки (питні водозабори міст Богуслава та Миронівки), тоді як в межах водосховищ (водозабори міст Білої Церкви та Корсунь-Шевченківського) відбувається осадження завислих речовин та зниження показника вмісту завислих речовин. Близькими до максимально допустимих або дещо нижчими від них залишалися концентрації завислих речовин у воді річки Рось в березні-квітні (за виключенням Корсунь-Шевченківського водосховища). Подальше зниження та певна стабілізація концентрацій відбулися у травні-грудні місяцях - рис.5

Значно нижче нормативів впродовж січня-грудня 2025 р. для місць розташування всіх питних водозаборів залишалися показники концентрацій інших елементів у воді. Їх вміст відповідає сезонним коливанням та свідчить про помірний ступінь евтрофікації річки Рось.